

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki (przewodniczący)

SSN Adam Roch

SSN Igor Zgoliński (sprawozdawca)

w sprawie **M. Z.**,

skazanego z art. 278 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 17 kwietnia 2023 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi

z dnia 3 września 2021 r., sygn. V K 181/21,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

M. Z. został oskarżony o to, że:

- I. w dniu 5 sierpnia 2020 r. w Ł., działając wspólnie i w porozumieniu z K. M., mężczyzną o imieniu K. i M. W., zabrał w celu przywłaszczenia mienie o łącznej wartości 9.657 zł w postaci: wiertarki B. o wartości 700 zł, wiertarki B. o wartości 700 zł, ukośnicy E. o wartości 900 zł, wyrzynarki M. o wartości 839

zł, wyrzynarki M. o wartości 190 zł, pilarki tarczowej 1200 W o wartości 540 zł, szlifierki kątovej M. o wartości 500 zł. szlifierki kątovej B. o wartości 479 zł, dwóch wkrętarek S. o wartości po 440 zł, niwelatora optycznego B. o wartości 800 zł. lasera obrotowego S. o wartości 300 zł, zestawu bitów i wiertel D. o wartości 300 zł, zestawu V. 105 sztuk firmy B. w postaci wiertel i końcówek o wartości 150 zł, wiertarko-wkrętarci B. o wartości 800 zł, piły flex marki M. o wartości 500 zł, na szkodę G. L., tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k.,

- II. w dniu 4 września 2020 r. w Ł., działając wspólnie i w porozumieniu z K. M., zabrał w celu przywłaszczenia mienie o łącznej wartości 20.600 zł, w postaci młota udarowego H. o wartości 3.500 zł, młota wyburzeniowego M. o wartości 11.000 zł, przecinarki do asfaltu marki S. o wartości 3.000 zł, zgrzewarki o nieustalonej nazwie o wartości 4.000 zł, przecinarki marki M. o wartości 500 zł, pompy marki W., na szkodę D. B., tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
- III. w okresie od 3 do 4 września 2020 r. w Ł., działając wspólnie i w porozumieniu z K. M., zabrał w celu przywłaszczenia mienie w postaci katalizatora o wartości 800 zł z samochodu marki H. o nr rej. [...], na szkodę K. A., tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
- IV. w okresie od 21 do 22 września 2020 r. w Ł., działając wspólnie i w porozumieniu z K. M., zabrał w celu przywłaszczenia katalizator samochodowy o wartości 600 zł z samochodu marki O. o nr rej. [...], na szkodę W. K., tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
- V. w okresie od 16 do 21 maja 2020 r. w Ł., działając wspólnie i w porozumieniu z K. M., zabrał w celu przywłaszczenia katalizator samochodowy o wartości 500 zł z samochodu marki T. o nr rej. [...], na szkodę Ł. Z. , tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k.;
- VI. w okresie od 10 do 11 września 2020 r. w Ł., działając wspólnie i w porozumieniu z K. M., zabrał w celu przywłaszczenia katalizator samochodowy o wartości 600 zł z samochodu marki O. o nr rej. [...], na szkodę Ł. C.,
- VII. w okresie od 13 do 14 września 2020 r. w Ł., działając wspólnie i w porozumieniu z M. Z., zabrał w celu przywłaszczenia katalizator

samochodowy o wartości 700 zł z samochodu marki O. o nr rej. [...], na szkodę M. P., tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k.,

- VIII. w okresie od 30 do 31 lipca 2020 r., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wspólnie i w porozumieniu z K. M. i M. W., po uprzednim wyłamaniu zamka w drzwiach samochodów marki C. o nr rej. [...] i V. o nr rej. [...], zabrał w celu przywłaszczenia mienie o łącznej wartości 60.335 zł w postaci szlifierki akumulatorowej marki H., siedmiu sztuk akumulatorów marki H., trzech sztuk prostowników marki H., radia marki H., wkrętkarki marki H., dwóch sztuk kluczy udarowych, lampy przenośnej marki H., dwóch sztuk młotów udarowych, wyciskacza do żywicy marki H., szlifierki kątovej marki H., pilarki ciesielskiej marki M., pilarki mieczowej marki F., gwoździarki marki H., pilarki marki B., niwelatora T. i spawarki B., na szkodę firmy „K.”, tj. o czyn z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.,
- IX. w okresie od 20 do 21 września 2020 r. w Ł., działając wspólnie i w porozumieniu z K. M., zabrał w celu przywłaszczenia katalizator samochodowy o wartości 1.900 zł z samochodu marki O. o nr rej. [...], na szkodę Ł. K., tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
- X. w okresie od 23 do 24 września 2020 r. w Ł., działając wspólnie i w porozumieniu z K. M., zabrał w celu przywłaszczenia katalizator samochodowy o wartości 2.000 zł z samochodu marki M. o nr rej. [...], na szkodę A. T.,
- XI. w dniu 4 września 2020 r. w Ł., działając wspólnie i w porozumieniu z K. M., zabrał w celu przywłaszczenia katalizator samochodowy o wartości 700 zł z samochodu marki O. o nr rej. [...], na szkodę A. G., tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
- XII. w okresie od 27 do 28 września 2020 r. w Ł., działając wspólnie i w porozumieniu z K. M., zabrał w celu przywłaszczenia katalizator samochodowy o wartości 1.500 zł z samochodu marki O. o nr rej. [...], na szkodę K. M., tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
- XIII. w okresie od 2 do 3 września 2020 r. w Ł., działając wspólnie i w porozumieniu z K. M., zabrał w celu przywłaszczenia katalizator samochodowy o wartości

1.000 zł z samochodu marki O. o nr rej. [...], na szkodę D. F., tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k.,

XIV. w dniu 18 lipca 2020 r. w Łodzi, działając wspólnie i w porozumieniu z K. M., zabrał w celu przywłaszczenia katalizator samochodowy o wartości 800 zł z samochodu marki O. o nr rej. [...], na szkodę K. O., tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k.,

XV. w okresie od 8 do 9 września 2020 r. w Ł., działając wspólnie i w porozumieniu z K. M., zabrał w celu przywłaszczenia katalizator samochodowy o wartości 1.500 zł z samochodu marki T. o nr rej. [...] na szkodę E. Ś., tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k.,

XVI. w dniu 10 września 2020 r. w Ł., działając wspólnie i w porozumieniu z K. M., zabrał w celu przywłaszczenia katalizator samochodowy o wartości 1.000,01 zł z samochodu marki M. o nr rej. [...], na szkodę A. S., tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

XVII. w dniu 12 marca 2020 r. w Ł., działając wspólnie i w porozumieniu z K. M., zabrał w celu przywłaszczenia katalizator samochodowy o wartości 1.000 zł z samochodu marki O. o nr rej. [...] na szkodę A. J., tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Na rozprawie w dniu 31 sierpnia 2021 r. przed Sądem Rejonowym dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi. M. Z. złożył wniosek o skazanie w trybie art. 387 § 1 k.p.k. i wymierzenie mu kary 2 lat pozbawienia wolności oraz orzeczenie obowiązku naprawienia wyrządzonych szkód w częściach proporcjonalnych do liczby współsprawców poszczególnych czynów. Wniosek został złożony przy braku sprzeciwu prokuratora i pod nieobecność prawidłowo powiadomionych o terminie rozprawy pokrzywdzonych (k. 45-47, t. VI). Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi uwzględnił wniosek oskarżonego, uprzedzając jednocześnie strony o możliwości zmiany kwalifikacji prawnej poprzez przyjęcie, że zarzucone czyny stanowią ciąg przestępstw z art. 91 k.k., po czym wyrokiem z dnia 3 września 2021 r. o sygn. V K 181/21:

1. uznał oskarżonego M. Z. za winnego popełnienia czynów zarzuconych mu w punktach I-XVII, z tym doprecyzowaniem, że w zakresie czynu I przyjął, że zabrał on w celu przywłaszczenia również wiertarkę marki B. o wartości 749 zł,

a łączna wartość przywłaszczonego mienia wyniosła 9.327 zł, zaś w zakresie czynu z punktu VII, że działał wspólnie i w porozumieniu z K. M., przyjmując jednocześnie, iż stanowią one ciąg przestępstw, o którym mowa w art. 91 § 1 k.k., tj. zostały popełnione w krótkich odstępach czasu, z wykorzystaniem takiej samej sposobności i za to na podstawie art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności,

2. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego M. Z. obowiązek częściowego naprawienia wyrządzonych szkód (w wyroku błędnie podano: „w całości”) poprzez zapłatę na rzecz G. L. kwoty 2.414.25 zł. na rzecz D. B. kwoty 10.300 zł, na rzecz K. A. kwoty 400 zł, na rzecz W. K. kwoty 300 zł, Ł. Z. kwoty 250 zł, na rzecz Ł. C. kwoty 300 zł, na rzecz M. P. kwoty 350 zł, na rzecz Ł. K. kwoty 950 zł, na rzecz A. T. kwoty 1.000 zł, na rzecz A. G. kwoty 350 zł, na rzecz D. F. kwoty 500 zł. na rzecz K. O. kwoty 400 zł, na rzecz E. Ś. kwoty 750 zł, na rzecz A. S. kwoty 500 zł, na rzecz A. J. kwoty 500 zł, na rzecz K. kwoty 20.111 zł.

Powyższy wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w dniu 11 września 2021 r. (k. 52, t. VI).

Od tegoż wyroku kasację na korzyść skazanego złożył Prokurator Generalny, podnosząc rażące i mające istotny wpływ na treść naruszenie przepisów prawa karnego procesowego - art. 387 § 2 i 3 k.p.k., polegające na uwzględnieniu przez sąd wniosku M. Z. o dobrowolne poddanie się karze bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, któremu nie sprzeciwił się prokurator i należycie powiadomieni o terminie rozprawy pokrzywdzeni, pouczeni o możliwości zgłoszenia przez oskarżonego takiego wniosku i wymierzenie uzgodnionej z oskarżonym kary, w następstwie czego doszło do rażącego naruszenia przepisów prawa karnego materialnego:

- art. 64 § 1 k.k., poprzez niezasadne przyjęcie, że M. Z. popełnił czyny z art. 278 § 1 k.k., zarzucone mu w punktach XVI i XVII aktu oskarżenia i w takiej postaci przypisane, w warunkach powrotu do przestępstwa określonych we wskazanym przepisie, podczas gdy prawidłowa ocena uprzedniej karalności oskarżonego nie dawała ku temu podstaw,

- art. 91 § 1 k.k., poprzez niezasadne przyjęcie, że przypisane M. Z. czyny z art. 278 § 1 k.k. i art. 279 § 1 k.k., stanowiły ciąg przestępstw, mimo niespełnienia wymogu tożsamości kwalifikacji prawnej czynów objętych przewidzianą we wskazanym przepisie konstrukcją.

W konsekwencji sformułowania powyższego zarzutu skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna. Zaskarżony wyrok zapadł z rażącym naruszeniem przepisów prawa karnego procesowego i materialnego, wskazanych w zarzucie.

Trafne były ogólne uwagi odnoszące się do reguł procedowania w trybie konsensualnym w oparciu o art. 387 k.p.k. Wniosek złożony w tym trybie obliguje sąd do jego kontroli - w aspekcie wymogów przewidzianych w § 1 i 2 tego przepisu. Badaniu podlega między innymi zgodność zgłoszonych we wniosku propozycji odnoszących się do prawno-karnej oceny zarzuconego oskarżonemu działania oraz wymiaru kary z obowiązującymi przepisami prawa karnego materialnego. Jeżeli treść wniosku w tej materii budzi zastrzeżenia, powinnością sądu jest uzależnienie jego uwzględnienia od dokonania stosownej modyfikacji (art. 387 § 3 k.p.k.), bądź też rozpoznanie sprawy w dalszym ciągu na zasadach ogólnych (por. powołane w kasacji orzecznictwo tj. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2016 r., sygn. IV KK 60/16. Lex, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2018 r., sygn. V KK 172/18, Lex, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2019 r. o sygn. V KK 34/18. Lex).

Powyższe uwagi przeniesione na grunt niniejszej sprawy prowadziły do zasadnej konkluzji, że ustawowy wymóg w zakresie weryfikacji wniosku o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego nie został zrealizowany, implikując prezentowane poniżej konsekwencje procesowe.

Pierwszą kwestią, która wywoływała wątpliwości, skutkujące niemożnością uwzględnienia przedmiotowego wniosku w zaproponowanym przez oskarżonego kształcie, były ustalenia w zakresie czynów z pkt XVI i XVII aktu oskarżenia. Oskarżonemu zostało w nich przypisane działanie w warunkach recydywy z art. 64

§ 1 k.k. Sąd *meriti* nie dostrzegł już choćby tego, że nawet same opisy przestępstw z art. 278 § 1 k.k., popełnionych w dniach 10 września 2020 r. i 12 marca 2020 r. w Ł., na szkodę odpowiednio A. S. i A. J., polegające na kradzieży katalizatorów samochodowych nie odzwierciedlały faktu, iż oskarżony miałby się ich dopuścić w warunkach powrotu do przestępstwa. Co jednak bardziej istotne - w odniesieniu do żadnego z powyższych czynów nie wystąpiły faktyczne podstawy do zastosowania kwalifikacji prawnej, która miałaby objąć przepis art. 64 § 1 k.k. Z danych uzyskanych z Krajowego Rejestru Karnego z dnia 18 grudnia 2020 r. wynikało bowiem, że M. Z. był wprawdzie uprzednio skazany, jednakże wyłącznie na kary o charakterze wolnościowym, co z istoty rzeczy wykluczało możliwość przyjęcia, że zarzucane czyny popełnił w warunkach recydywy szczególnej podstawowej (k. 564, t. III). Okoliczność powyższa, dotycząca prawnokarnej oceny części zarzutów, została zignorowana przez Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi, co skutkowało uwzględnieniem wadliwego wniosku. W takim wypadku konieczne było co najmniej uzależnienie uwzględnienia wniosku od jego korekty, polegającej na wyeliminowaniu z kwalifikacji prawnej tych czynów przepisu art. 64 § 1 k.k. Nie dokonując tego rodzaju konwalidacji wniosku, w wyroku skazującym sąd finalnie błędnie przypisał oskarżonemu działanie w warunkach recydywy. Powyższe stanowiło rażące naruszenie przepisów art. 387 § 2 i 3 k.p.k., które doprowadziło do wydania wyroku z wadliwą subsumpcją prawną części przypisanych M. Z. zachowań. Bez wątpienia dostrzeżone przez skarżącego uchybienie miało istotny wpływ na treść wydanego wyroku, ponieważ niekorzystnie ukształtowało sytuację prawną oskarżonego.

Inną nieprawidłowością, wynikającą z nieostrożnego procedowania w trybie art. 387 k.p.k., było zakwalifikowanie całokształtu objętej aktem oskarżenia działalności skazanego jako ciągu przestępstw (art. 91 § 1 k.k.). Pierwsza nasuwająca się uwaga w tym zakresie dotyczy braku objęcia wnioskiem oskarżonego przyjętej oceny prawnej jego zachowania. W tej sytuacji ponownie materializowała się sytuacja, o której mowa w art. 387 § 3 k.p.k. Dysonans między treścią wniosku a ostatecznie przyjętą kwalifikacją prawną przestępczych zachowań jako ciągu przestępstw, z punktu widzenia obowiązku wykazania wadliwości wyroku o charakterze rażącym (art. 523 § 1 k.p.k.) byłby jeszcze niedostateczny dla uczynienia z niego skutecznego zarzutu kasacyjnego. Oskarżony, proponując wymierzenie mu

kary 2 lat pozbawienia wolności, nie sprecyzował, czy wnosi o karę łączną, czy też orzeczoną na podstawie art. 91 § 1 k.k. Rzecz jednak w tym, że nie było w niniejszej sprawie podstaw materialnych do ukształtowania konstrukcji ciągu przestępstw w sposób, w jaki uczynił to sąd orzekający. Przepis art. 91 k.k. w jego uprzednim ujęciu jednoznacznie wskazywał na to, że każde z przestępstw składających się na ciąg musi wyczerpywać znamiona tego samego przepisu. Innymi słowy, oznaczało to, że musiała zachodzić tożsamość kwalifikacji prawnej. Po wejściu w życie noweli z dnia 20 lutego 2015 r. kwalifikacja prawna przestępstw tworzących ciąg nie musi już być wprawdzie identyczna. Ważne jest natomiast, aby orzeczenie przewidzianej w art. 91 k.k. kary następowało na podstawie przepisu stanowiącego podstawę jej wymiaru dla każdego z przestępstw, spiętych klamrą ciągłości, co umożliwia objęcie zakresem ciągu także przestępstw o kumulatywnej kwalifikacji. Oznacza to, że „dopuszczalne będzie również przyjęcie ciągu przestępstw, gdy jedno przestępstwo realizować będzie znamiona typu «X», a drugie znamiona typu «X» w zw. z «Y», pod warunkiem, że podstawą wymiaru kary będzie przepis określający typ «X»” (zob. uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, VII kadencja, druk sejm. nr 2393). Chodzi zatem nie o to, by kwalifikacja prawna każdego z przestępstw składających się na ciąg była identyczna, lecz by wspólna (jednolita) była podstawa wymiaru kary za każde z nich. Nie jest natomiast możliwe łączenie w jeden ciąg takich przestępstw, z których jedno wyczerpuje znamiona typu podstawowego, inne zaś typu kwalifikowanego lub uprzywilejowanego. Jeśli zatem jeden czyn wyczerpuje znamiona typu podstawowego, inny zaś znamiona typu zmodyfikowanego, to każdy z tych czynów wypełnia inny zestaw znamion, co w konsekwencji wyklucza tożsamość kwalifikacji prawnej (por. również powołane na tym tle w kasacji orzeczenia Sądu Najwyższego). Oczywiście zatem było, że konstrukcja ciągu przestępstw, przyjęta przez Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi, powyższego warunku nie spełniała, ponieważ przypisane oskarżonemu czyny nie były tożsamo kwalifikowane. O ile bowiem za taką kwalifikację, przy ustaleniu spełnienia wszystkich taksatywnie wymienionych przesłanek przyjęcia ciągu przestępstw, mogłyby ewentualnie zostać uznane przypisane M. Z. czyny z art. 278 § 1 k.k., to już przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. nie kwalifikowało się do objęcia wspomnianą konstrukcją. Za

ten czyn powinna zostać wymierzona odrębna kara, objęta następnie karą łączną (art. 91 § 2 k.k.). Powyższe uchybienie cechowało się również rażącym charakterem i rzutowało w sposób istotny na treść zaskarżonego wyroku. Trafna była przy tym uwaga skarżącego, że w kontekście przyjętego w kasacji kierunku zaskarżenia postulat orzeczenia kary łącznej, zamiast kary wymierzonej na podstawie art. 91 § 1 k.k., nie może zostać uznany za sprzeczny z działaniem na korzyść oskarżonego. Należy bowiem zauważyć, że błędnie skonstruowany przez sąd ciąg przestępstw sugeruje jakoby M. Z. popełnił dwa lub więcej czynów z art. 279 § 1 k.k., a zatem przestępstw cechujących się wyższym stopniem społecznej szkodliwości, niż faktycznie popełnione przez niego w krótkich odstępach czasu i z wykorzystaniem takiej samej sposobności, czyny z art. 278 § 1 k.k.

Suma powyższych uchybień powodowała konieczność wydania orzeczenia kasatoryjnego względem zaskarżonego wyroku oraz powtórzenia postępowania, celem wyeliminowania stwierdzonych mankamentów.

[SOP]

[f.n]